

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Факультет інформатики, математики та економіки
Кафедра економіки, готельно-ресторанного та туристичного бізнесу

Затверджено на засіданні
кафедри економіки,
готельно-ресторанного та туристичного бізнесу

Завідувач кафедри ID 11012
Протокол №1 від 01.09.2025 р.

Назва освітнього компонента (обов'язковий /вибірковий)	Економіка соціально-трудових відносин
Рівень вищої освіти	магістр
Спеціальність	051 Економіка
Освітня програма	Керівництво персоналом та економіка праці
Рік викладання	2025-2026
Семестр	3 семестр
Викладач(-і)	Пилипенко Катерина Анатоліївна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки, готельно-ресторанного та туристичного бізнесу
Профайл викладача	
Контактна інформація та комунікація (зворотний зв'язок)	pylypenko_kateryny@msspu.edu.ua Онлайн-консультації: через систему центру освітніх дистанційних технологій, Zoom, Google Meet
Сторінка освітнього компоненту на сайті центру дистанційних освітніх технологій Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького	https://dfn.msspu.org.ua/course/view.php?id=6914

Анотація до освітнього компонента

Освітній компонент «Економіка соціально-трудових відносин» спрямований на надання здобувачам глибоких знань та практичних навичок, необхідних для аналізу та оцінки соціально-трудових відносин в умовах сучасної економіки. Курс охоплює широке коло питань, що стосуються взаємодії працівників, роботодавців, держави та інших учасників ринку праці. Особливу увагу приділено вивченню функціонування ринку праці, впливу соціальної політики на економічну активність населення, а також аналізу механізмів формування і регулювання трудових відносин на макро- та мікрорівнях. Курс дає змогу здобувачам отримати знання про економічні основи трудової діяльності, соціального захисту, розвитку трудових відносин в умовах глобалізації та цифровізації.

Мета та завдання освітнього компонента

Метою освітнього компонента є формування у студентів комплексного розуміння економічних аспектів соціально-трудових відносин, розвитку вміння аналізувати соціальні і економічні процеси на ринку праці, а також оцінювати ефективність соціальних програм, політики зайнятості та трудових відносин у контексті економічних змін.

Завдання освітнього компонента:

- Надати здобувачам теоретичні та практичні знання щодо економічних процесів на ринку праці та в соціально-трудої сфері.
- Розвинути вміння аналізувати вплив соціальної і трудової політики на економічне зростання та соціальний добробут.
- Ознайомити з основними принципами регулювання трудових відносин на національному та міжнародному рівнях.
- Вивчити економічні механізми та методи управління соціально-трудоїми відносинами в умовах зміни технологічних та соціальних реалій.
- Розвинути здатність до критичного аналізу соціально-економічних проблем на ринку праці та формулювання рекомендацій щодо їх розв'язання.

Перелік компетентностей, які набуваються під час опанування освітнього компонента

Інтегральна компетентність:

Здатність визначати та розв'язувати складні економічні задачі та проблеми, приймати відповідні аналітичні та управлінські рішення у сфері економіки або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов та вимог.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК3. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК4. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК5. Здатність працювати в команді.

ЗК7. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні (фахові, предметні компетентності) (ФК)

СК1. Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень.

СК3. Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки.

СК4. Здатність використовувати сучасні інформаційні технології, методи та прийоми дослідження економічних та соціальних процесів, адекватні встановленим потребам дослідження.

СК5. Здатність визначати ключові тренди соціально-економічного та людського розвитку.

СК6. Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.

СК7. Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання та управління кадрової політики.

СК8. Здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень, трудових відносин, трудового потенціалу.

СК9. Здатність застосовувати науковий підхід до формування та виконання ефективних проєктів у соціально-економічній сфері.

СК11. Здатність планувати і розробляти проєкти у сфері економіки, здійснювати її інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення.

Компетентності, направлені на досягнення глобальних цілей сталого розвитку, які формуються в освітньому компоненті

Якісна освіта, гендерна рівність, зменшення нерівності, мир та справедливість, партнерство заради сталого розвитку. Більш детально з інформацією можна ознайомитись, перейшовши за посиланнями: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text> та <https://globalcompact.org.ua/tsilijstijjkiego-rozvytku/>

Програмні результати навчання

РН6. Оцінювати результати власної роботи, демонструвати лідерські навички та уміння управляти персоналом і працювати в команді.

РН11. Визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів.

РН12. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики.

РН13. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

РН15. Організовувати розробку та реалізацію соціально-економічних проєктів із врахуванням інформаційного, методичного, матеріального, фінансового та кадрового забезпечення.

РН16. Організовувати систему заходів правового, соціально-економічного, організаційно-технічного, санітарно-гігієнічного характеру, що спрямовані на збереження здорових і безпечних умов праці фахівців в галузі.

Soft Skills, які формуються в освітньому компоненті

- Комунікація
- Критичне мислення
- Вирішення проблем
- Прийняття рішень
- Емоційний інтелект
- Ненасильницьке спілкування
- Управління знаннями
- Робота в режимі невизначеності
- Самоаналіз і саморефлексія.

Обсяг освітнього компонента

Вид заняття	Лекція	Семінарське заняття	Самостійна робота	Практика	Загальна кількість годин
Кількість годин Денна форма	26	26	98	-	150

Підсумкова (семестрова) форма контролю – екзамен

Політика освітнього компонента

- Курс передбачає роботу в колективі.
- Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.
- Не пропускати та не запізнюватися на заняття за розкладом.
- Вчасно виконувати завдання семінарів та завдань самостійної роботи;
- Вчасно та самостійно виконувати контрольні завдання
- Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності: при використанні інтернет-ресурсів та інших джерел інформації здобувач повинен вказати джерело, використане під час виконання завдання.

Структура освітнього компонента

ПЕРЕЛІК ТЕМ (МОДУЛІВ)	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН ДЕННА ФОРМА				РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА
	Л	ПР	СР	ВСЬОГО	
Модуль 1. Соціально-трудові відносини на ринку праці	12	12	48	72	Основні, додаткові та інформаційні джерела по курсу
Модуль 2. Економічний механізм оцінювання результатів трудової діяльності	14	14	50	78	
Усього	26	26	98	150	

Програма освітнього компонента

Модуль 1 . СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВІ ВІДНОСИНИ НА РИНКУ ПРАЦІ

Тема1. Етимологія вивчення дисципліни «Економіка праці і соціально-трудові відносини».

Тема 2. Трудові ресурси і трудовий потенціал суспільства

Тема 3. Соціально-трудові відносини як система

Тема 4. Соціальне партнерство

Тема 5. Ринок праці та механізм його функціонування

Тема 6. Соціально-трудові відносини зайнятості

Модуль 2 ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 7. Організація, регулювання та нормування праці

Тема.8 Продуктивність та ефективність праці

Тема 9. Політика доходів і система оплата праці

Тема 10. Планування праці

Тема 11. Аналіз, звітність та аудит у сфері праці

Тема 12. Моніторинг соціально-трудової сфери

Тема 13. Міжнародна організація праці та закордонний досвід регулювання соціально-

трудових відносин

Тема 14. Україна у міжнародних міграційних процесах. Неформальна форма зайнятості у світовому ринку праці

Завдання для самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1	Підготовка аналітичної доповіді за обраною темою дослідження
2	Презентація та захист доповіді
3	Підготовка та опублікування тез доповіді на конференції

Методи навчання та форми контролю у відповідності до програмних результатів навчання

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми і засоби оцінювання
РН6. Оцінювати результати власної роботи, демонструвати лідерські навички та вміння управляти персоналом і працювати в команді.	Опрацювання наукових досліджень, аналітичний метод, створення ситуації зацікавленості, частково-пошуковий метод, метод вправ, навчальні дискусії, частково-пошуковий метод виконання індивідуальних навчальних завдань, самостійна робота здобувачів	Поточний контроль: усна співбесіда за матеріалами розглянутої теми на початку наступної лекції з оцінкою відповідей здобувачів або опитування здобувачів; презентація, доповідь; практико-орієнтовні завдання(виконання вправ на практичних заняттях) Написання есе Тестові завдання Підсумковий контроль: письмовий екзамен.
РН11. Визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів.		
РН12. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики.		
РН13. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.		
РН15. Організовувати розробку та реалізацію соціально-економічних проєктів із врахуванням інформаційного, методичного, матеріального, фінансового та кадрового забезпечення.		
РН16. Організовувати систему заходів правового, соціально-економічного, організаційно-технічного, санітарно-гігієнічного характеру, що спрямовані на збереження здорових і безпечних умов праці фахівців в галузі.		

Критерії оцінювання відповідно до форм і видів контролю

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачами вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <https://surl.li/hauqly>. Бально-накопичувальна система оцінювання

результатів навчання здобувачів вищої освіти з кожного освітнього компонента містить поточний, підсумковий контроль знань та самостійну роботу.

Бально-накопичувальна система здобувача з освітнього компонента				
Види навчальної діяльності здобувача, яка підлягає оцінюванню	Робота здобувачів на навчальних заняттях	Тематична 1	Тематична 2	разом
	Відповіді (виступи) на обрану тему	5	5	10
	Презентація по обраній темі	5	5	10
	виконання вправ на практичних заняттях	5	5	10
	Разом			30
	Самостійна робота здобувача			
	Підготовка аналітичної доповіді	10	-	10
	Презентація та захист доповіді	10	-	10
	Підготовка та опублікування тез доповіді на конференції		10	10
	разом			30
	Підсумковий контроль (екзам)			40
	Загальний бал ОК			100

Робота здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях з освітнього компонента оцінюється за видами навчальної діяльності. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні роботи здобувачів на навчальних заняттях складає 30 балів. Оцінювання видів навчальної діяльності здійснюється за шкалою «0», «1», «2», «3», «4», «5».

Критерії оцінювання діяльності здобувачів вищої освіти за окремими видами навчальних робіт, наведені у таблиці нижче.

Оцінювання окремих видів робіт

Методи контролю результатів навчання	Максимальна кількість балів та вимоги до їх накопичення
Творчі завдання (реферат, есе, схеми, презентації)	5 балів: – 5 балів – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, – 4 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті, – 3 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено достатній аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті, – 1-2 бали – зміст не відповідає темі, є багато недоліків, невідповідність вимогам щодо оформлення, плагіат. 0 балів – відповідь відсутня
Практико-орієнтовані завдання (проекти, ситуаційні завдання тощо)	5 балів: – 5 балів – завдання виконано правильно і якісно, виявлено вміння здобувача застосовувати, творчо використовувати психологічні теоретичні знання на практиці, пов'язані з особливостями і засобами психологічної діяльності. Здобувач демонструє навички ефективної взаємодії, аргументує, переконує, приймає рішення, логічно формулює думку, відстоює власну позицію у процесі вирішення фахових завдань.

	– 4 бали – завдання виконані в основному правильно, але неповно. В ході виконання завдань допускалися помилки, використані не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу. Здобувач демонструє навички взаємодії, аналізує, аргументує, логічно формулює, демонструє приклади, роблячи вибір, намагається, але не завжди вміє відстояти власну позицію у процесі вирішення фахових завдань. – 3 бали – завдання виконані неповно та на низькому рівні. У ході виконання завдань допускалися помилки, використані не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу. Здобувач демонструє навички взаємодії, обговорює, формулює, демонструє думку, роблячи вибір, не завжди вміє переконати, відстояти власну, віддають перевагу позиції інших у процесі вирішення фахових завдань. 1-2 бали – завдання виконані неповно з помилками. Здобувач розглядає, розпізнає, описує в загальних рисах, але не визначає зв'язки між закономірностями, особливостями розвитку і функціонуванням психічних явищ в контексті професійних завдань. – 0 балів – відповідь відсутня
--	--

Підсумковим контролем на освітньому компоненті Економіка СТВ є іспит, на його складання надається 40 балів.

Характеристика критеріїв оцінювання знань	Якісна шкала	За 40 бальною шкалою
Високий рівень Характеризується глибокими, міцними, узагальненими, системними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.	відмінно	36-40
Високий рівень Характеризується глибокими і міцними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має частково дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.	Добре	33-35
Достатній рівень Характеризується знаннями суттєвих ознак, понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними. Студент самостійно засвоює знання у стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, синтезом, узагальненням, порівнянням, абстрагуванням), уміє робити висновки, виправляти допущені помилки.	Добре	30-32

Середній рівень Знання неповні, поверхневі. Студент відновлює основний навчальний матеріал, але недостатньо осмислено, не вміє самостійно аналізувати, робити висновки. Здатний вирішувати завдання за зразком. Володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.	задовільно	27-29
Початковий рівень Відповідь здобувача при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, обумовлюється початковим уявленням про предмет вивчення.	задовільно	24-26
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння застосувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач.	Не зараховано (з можливістю повторного складання екзамену)	21-23
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння орієнтуватись при виконанні практичних задач, незнання основних фундаментальних положень	Не зараховано (з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента)	1-20

Оцінювання результатів навчання в Університеті здійснюється відповідно до 100-бальної шкали:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики, диференційований залік	Для заліку
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	Незараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента	Незараховано з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента

Порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті (відповідно Положення про порядок визнання результатів навчання у процесі неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <https://surl.li/nclssc>)

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання у процесі неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <https://surl.li/nclssc>, розміщеного на офіційному сайті Університету.

З даним Положенням здобувачів знайомлять куратор ECTS, гарант освітньої програми, НПП, які викладають на ОП.

Також інформація щодо перезарахування результатів навчання, отриманих у неформальній освіті розміщується на офіційній сторінці кафедри, включаючи зразок заяви для

визнання результатів такого навчання і рекомендованих онлайн-ресурсів для неформальної освіти.

Викладачами освітньої програми здійснюється моніторинг сертифікаційних програм, курсів на онлайн-платформах та в офлайн-режимі з метою надання здобувачам вищої освіти актуальної інформації про підвищення рівня професійної підготовки та можливого перезарахування результатів, отриманих у неформальній освіті. Такі рекомендації надаються здобувачам на сторінці освітнього компоненту Економіка соціально-трудових відносин на ЦОДТ, а також в telegram-групах.

**Перелік рекомендованої літератури
(основної і додаткової), електронних ресурсів, нормативних документів, публікацій з
освітнього компонента викладачів освітньої програми, з якими можна ознайомитися в
репозиторії <http://eprints.mdu.org.ua> та у вільному доступі у мережі Інтернет**

Основна:

1. Міжнародна організація праці (ILO) — *How did the war impact the Ukrainian labour market?* (огляд / бриф, 2024). <https://www.ilo.org/resource/news/how-did-war-impact-ukrainian-labour-market>. [International Labour Organization](https://www.ilo.org/)
2. ILO — *World Employment and Social Outlook: Trends 2023* (звіт, 2022/2023). https://www.ilo.org/sites/default/files/wcmsp5/groups/public/%40dgreports/%40inst/documents/publication/wcms_865332.pdf. [International Labour Organization](https://www.ilo.org/)
3. OECD — *OECD Employment Outlook 2023* (звіт, 2023). https://www.oecd.org/en/publications/oecd-employment-outlook-2023_08785bba-en.html. [OECD](https://www.oecd.org/)
4. IZA / Anastasia, Boeri, Kudlyak, Zholud — *The Labor Market in Ukraine: Rebuild Better* (Policy Paper, 2022). <https://docs.iza.org/pp196.pdf> (також версії на Hoover/CEPR). [IZA Docs+1](https://www.iza.org/)
5. CEPR / VoxEU (рефлексія IZA paper) — *The labour market in Ukraine: Rebuild better* (стаття-коментар, 2023). <https://cepr.org/voxeu/columns/labour-market-ukraine-rebuild-better>. [cepr.org](https://www.cepr.org/)
6. S. Tsymbaliuk, N. Danylevych — *Industrial Relations and Social Partnership in Wage Regulation in Ukrainian Industries* (E-Journal of International and Comparative Labour Studies, 2023). https://ejcls.adapt.it/index.php/ejcls_adapt/article/view/1430. [ejcls.adapt.it+1](https://www.ejcls.adapt.it/)
7. S. Tsymbaliuk & O. Shkoda — *Social Partnership on Wage Regulation in Ukraine's Public Sector* (монографічний / PDF, 2023). https://studreg.uw.edu.pl/dane/web_sril_files/1955/2023_si_ua_tsymbaliuk_shkoda.pdf. [studreg.uw.edu.pl+1](https://studreg.uw.edu.pl/)
8. Глава / стаття (ResearchGate) — *Labor Market Organization in Ukraine: Challenges and Perspectives* (розділ/стаття, 2023). https://www.researchgate.net/publication/375563932_Labor_Market_Organization_in_Ukraine_Challenges_and_Perspectives. [ResearchGate](https://www.researchgate.net/)
9. Ланченко Є.О. Розвиток соціально-трудових відносин в аграрній сфері: монографія. Київ: ЦП «Компринт», 2022. 266 с.
10. Економіка праці і соціально-трудові відносини [Електронний ресурс]: підруч. для студ. спец. 051 «Економіка» / О. І. Ляш, Н. О. Черненко, О. А. Шевчук, О. О. Трофименко, С. С. Гринкевич, Я. І. Глущенко; друге видання, за заг. ред. проф. О. І. Ляш, Н. О. Черненко; КПІ ім. Ігоря Сікорського. — Електрон. текстові дані (1 файл: 1,73 Мбайт). — Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2023. — 371 с.
11. Л. Остапенко, А. Андрушко та ін. — *Про деякі особливості трудових відносин під час воєнного стану* (наукові статті/журнали, 2022). <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2022/dec/29273/44.pdf> та <https://cyberleninka.ru/article/n/pro-deyaki-osoblivosti-trudovih-vidnosin-pid-chas-voennogo-stanu>. [Научные журналы и конференции+1](https://science.lpnu.ua/)
12. М. Шумило — *Нестандартні трудо-договірні відносини на цифрових платформах* (2023). <https://nrplaw.ukma.edu.ua/article/view/290010>. nrplaw.ukma.edu.ua
13. European Commission — *Ukraine 2023 Report* (Enlargement package, 2023). https://enlargement.ec.europa.eu/system/files/2023-11/SWD_2023_699%20Ukraine%20report.pdf. [Enlargement and Eastern Neighbourhood](https://enlargement.ec.europa.eu/)
14. OECD — *What we know about the skills and early labour market outcomes of refugees from Ukraine* (2023). https://www.oecd.org/en/publications/2023/01/what-we-know-about-the-skills-and-early-labour-market-outcomes-of-refugees-from-ukraine_e95955bf.htm. [OECD](https://www.oecd.org/)

15. Migration Policy Institute — *Displaced Ukrainians in European Labour Markets* (звіт, 2023). https://www.migrationpolicy.org/sites/default/files/publications/mpie_ukrainians-europe-labour-markets_final.pdf. migrationpolicy.org
16. Ukraine Labour Market Profile – LM PROFILE (Ukraine Labour Market Profile 2025/2026). <https://www.ulandssekretariatet.dk/wp-content/uploads/2025/01/Ukraine-LMP-2025-final.pdf>. Ulandssekretariatet
17. OECD / SIGMA / Public administration — *Public Administration in Ukraine (OECD report, 2024)* — звіт про публічну адміністрацію та реформи (PAR) у 2022–2023. https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2024/02/public-administration-in-ukraine_27a46a58/078d08d4-en.pdf. OECD

Додаткова:

1. Азаренкова Г. М. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навч. посіб. / Г. М. Азаренкова, І. І. Борисенко, О. Г. Головка. – Львів : Вид-во «Новий Світ-2000», 2020. – 342 с.
2. Балановська Т. І. Сучасні технології управління персоналом : навч. посіб. / Т. І. Балановська, М. В. Михайліченко, А. В. Троян. – Київ : ФОП Ямчинський О. В., 2020. – 466 с.
3. Економіка праці та соціально-трудові відносини: підручник / Л.М. Ільч, О.В. Акіліна — К. : Київський ун-т ім. Бориса Грінченка, 2020. — 952 с
4. Смоляр Л. Трансформаційні ефекти цифровізації у забезпеченні розвитку промислового виробництва в умовах Індустрії 4.0 / Л. Смоляр, О. Іляш, О. Трофименко // Підприємництво та інновації. – 2021. – № 21. – С. 24–30.

Інформаційні джерела

1. Офіційний сайт Верховної ради України // Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws>
2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України // Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України // Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>
4. Офіційний сайт Державної служби зайнятості // Режим доступу: <http://www.dcz.gov.ua>
5. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики України // Режим доступу: www.mlsp.gov.ua
6. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень // Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua>
7. Official site of International Labour Organization (Офіційний сайт міжнародної організації праці) // Режим доступу: <https://www.ilo.org/global/lang-en/index.htm>.